

Het landschap verandert

Antwoordblad

Deel 1. Het landschap in de Romeinse tijd

Vraag 1.

Antwoordmogelijkheden:

- Er zijn veel meer steden in het jaar 2000 dan in het jaar 100.
- Er was veel meer veengebied (en dus moeras).
- Zeeland bestond nog niet uit eilanden.
- De Waddeneilanden lagen op een andere plek en hadden een andere vorm.
- Op de plek van Flevoland lag nog geen land, maar vooral water.
- Etc.

Vraag 2.

Juiste antwoord = B.

Tegenwoordig doen we er alles aan om de rivieren in bedwang te houden, zodat mensen er veilig bij kunnen wonen. Er zijn dijken om dorpen en steden te beschermen en er zijn ook speciale gebieden die onder water mogen lopen als het water in een rivier heel hoog komt te staan. Toch gaat het ook in Nederland nu nog wel eens mis, zoals in Zuid-Limburg in 2021 toen rivier de Maas overstroomde en duizenden mensen hun huis moesten verlaten.

Vraag 3.

Het juiste antwoord is afhankelijk van de plek waar je woont. In het grootste gedeelte van Nederland kon je niet of bijna niet wonen, zoals in de moerassige veengebieden. Sommige stukken van Nederland, waren nog geen land en op het water wonen kon toen ook niet. En misschien woon je nu wel op een plaats waar vroeger een rivier liep.

Vraag 4.

De linkerstip is Voorburg en de rechterstip is Nijmegen.

Vraag 5.

In het jaar 151 na Christus kreeg Forum Hadriani stadsrechten van keizer Antoninus Pius. De naam Forum Hadriani veranderde toen in Municipium Aelium Cananefatium, wat 'Stad van de Cananefaten' betekent. Rond het jaar 270 is de Romeinse stad verlaten.

Vraag 6.

Keizer Traianus gaf Noviomagus rond het jaar 100 officiële stadsrechten. Soldaten van het Tiende Legioen hebben meegeholpen aan de bouw de stad. Die lag in het huidige westen van Nijmegen. Het was een grote stad waar meer dan 5.000 mensen woonden. Heel veel voor die tijd.

Vraag 7.

Ulpia Noviomagus, Nijmegen, is de oudste stad van Nederland.

Vraag 8.

Ja, dat kan. Aan het eind van de eerste eeuw zijn de Romeinen gestart met de aanleg van een weg langs de Rijn. Vooral het midden en westen van ons land was heel drassig. Dat was voor voetgangers heel lastig. Met de aanleg van een weg werd dat een stuk beter. De weg bestond voor een deel uit een dam en had een wegdek van grind.

Vraag 9.

Ja, ook dat kan. De rivieren waren de snelwegen van de Romeinse tijd. De Romeinen hebben kanalen en grachten gegraven om over water sneller op nog veel meer plekken te kunnen komen. Zo groeven de Romeinen een kanaal van de Rijn naar de Maas, het Kanaal van Corbulo. Dat kanaal kwam langs Forum Hadriani.

Vraag 10.

Over water reizen ging een stuk sneller dan over land. Veel moest lopend worden gedaan of met paard en wagen. Dat gaat minder snel dan met een zeilboot of roeiboort op het water. En met een boot kun je ook veel meer en zwaardere spullen vervoeren dan te voet of met een paard en wagen. Daarom waren de kosten voor vervoer over de weg veel hoger dan voor vervoer over water.

Vraag 11.

Over het water gaat het tegenwoordig minder snel. Nu ben je met de auto een stuk sneller over land omdat er veel snelwegen zijn aangelegd. Tenminste, als je met de auto niet in een file terecht komt.

Het landschap verandert

Antwoordblad

Deel 2. Forten langs de Limes

Vraag 12.

Juiste antwoord = D.

Met vele forten en wachttorens langs de Rijn was het makkelijk voor het leger om zich te verdedigen. Alleen is dat niet vaak nodig geweest. Het grootste deel van de tijd leefden de Romeinen en Germaanse stammen in vrede met elkaar. De grens was niet dicht en werd regelmatig overgestoken.

De Rijn was vooral belangrijk voor de Romeinen vanwege de handel en het transport van goederen, dat ging het snelst over water. En ook geloofden de Romeinen in verschillende goden, waaronder de riviergod Rhenus. Ze lieten ook offers in het water verzinken bv na een overwinning of het verlaten van het leger.

Vraag 13.

Antwoordmogelijkheden:

- Om elk fort staat een muur van hout of steen.
- De forten zijn allemaal rechthoekig.
- Vlakbij elk fort kunnen boten aanleggen.
- Bij elk fort liggen wegen.
- Vlak buiten elk fort zijn huizen gebouwd. De huizen bij het fort vormen een kampdorp (vicus). Hier woonden en werkten handelaren, ambachtslieden en familie van de soldaten. Alles in de vicus stond in dienst van de soldaten in het fort. Er waren allerlei winkels, eettentjes en bars te vinden.

Vraag 14.

Antwoordmogelijkheden:

- De indeling van de gebouwen binnen de muren van het fort is niet precies hetzelfde.
- Sommige gebouwen en muren om het fort zijn van steen (Castellum Matilo en Fort Fectio), andere van hout (Castellum Carvium en Castellum Praetorium Agrippinae). Verschillende forten waren eerst van hout en werden later in steen gebouwd.
- Het landschap bij het fort in Castellum Praetorium Agrippinae bestaat uit veel water en bos. Bij Castellum Carvium is het afwisselend bos en grasland. Bij Castellum Matilo is het vooral grasland, geen water en haast geen bos.

- Castellum Carvium en Castellum Matilo liggen aan twee verschillende wateren. Castellum Carvium ligt op de splitsing van Rijn en Waal en Castellum Matilo ligt aan de Rijn en het Kanaal van Corbulo.
- Bij Castellum Matilo ligt een brug over het water, bij de andere forten zijn geen bruggen.

Vraag 15

Juiste antwoord = B

Drusus wilde dat er meer water naar de Rijn stroomde dan naar de Waal. De Rijn werd daardoor dieper en breder. Hierdoor konden er meer schepen op varen.

Vraag 16.

Het splitsingspunt van de Rijn ligt tegenwoordig op de Pannerdense Kop, nabij Fort Pannerden.

Vraag 17.

Antwoordmogelijkheden:

- Het splitsingspunt ziet er op beide afbeeldingen ongeveer hetzelfde uit.
- Op beide afbeeldingen zie je een fort en een strekdam.
- Op beide afbeeldingen is de Waal breder dan de Rijn.

Het fort op de foto is Fort Pannerden. Dit fort is gebouwd in de 19e eeuw en had net als het fort in de Romeinse tijd een militaire functie. De strekdam bij Fort Pannerden is net als in de Romeinse tijd hier aangelegd om de hoeveelheid water dat naar de Nederrijn en de Waal kan stromen te regelen.

Fort Pannerden.